

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 542/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. V. V., B., zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. P. V., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava IV č. k. 11 C 56/2009-59 z 25. októbra 2011 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 2/2012-71 z 31. januára 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. V. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2012 doručená sťažnosť Mgr. V. V., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. P. V., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 56/2009-59 z 25. októbra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie

okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 2/2012-71 z 31. januára 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou o určenie čiastočnej neplatnosti výpovede z nájmu bytu podanou okresnému súdu domáhala proti žalovanej mestskej časti B. (ďalej len „žalovaná“) splnenia povinnosti zo strany žalovanej zabezpečiť jej primeraný náhradný byt s tým, že po splnení tejto povinnosti v určenej lehote byt vyprace; vec bola vedená pod sp. zn. 11 C 56/2009.

Ku skutkovému stavu v predmetnej veci sťažovateľka v sťažnosti najmä uviedla: *«dňa 20-01-1989 vydala O. B. rozhodnutie č. j.: ... o pridelení služobného bytu, na základe ktorého bol toho istého dňa pánovi Mgr. M. V., v rozhodujúcom čase trvale bytom P., S., nebohému manželovi Sťažovateľky, odovzdaný 3-izbový byt nachádzajúci sa v budove Z. v B., popisné číslo ..., zapísanej na LV ... v katastrálnom území D. Správou katastra pre hlavné mesto SR B...»*

Pán Mgr. M. V. vykonával na ZŠ ... pedagogickú činnosť až do dňa 30-06-2008, kedy uplynula 3-mesačná výpovedná doba v zmysle výpovede z pracovného pomeru z dňa 27-03-2008 z dôvodu znižovania stavu zamestnancov...

V zmysle uvedeného mohol odporca konať už v čase po 30-06-2008, od kedy existoval výpovedný dôvod podľa citovaného ustanovenia § 711 ods. písm. b) Občianskeho zákonníka...

Po vyššie uvedených udalostiach pán Mgr. M. V. v ... zomrel.

Odporca dňa 12-01-2009 zaslal Sťažovateľke výzvu na vypratanie bytu v termíne do 02-02-2009.

Následne odporca dňa 20-01-2009 zaslal Sťažovateľke výpoveď nájmu Bytu, v ktorej sa opiera o ustanovenia § 711 ods. písm. b) Občianskeho zákonníka a § 1 zákona 189/1992 Zb. a stanovuje odporkyni 3-mesačnú výpovednú lehotu, ktorá začína plynúť prvým dňom kalendárneho mesiaca, pričom nepravdivo uviedol, že Sťažovateľka „nemá právo na bytovú náhradu“...

Nakoľko odporca nekonal v čase po skončení pracovného pomeru nebohého manžela Sťažovateľky, nájom služobného bytu v čase jeho smrti stále trval...

Sťažovateľka z dôvodu obavy o vypratanie odporcom bez poskytnutia náhradného bytu, tak ako jej priznával zákon, bola nútená podať návrh na začatie konania na súd, tak ako je špecifikovaný vyššie.»

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka uviedla, že „dňa 06-07-2009 podal odporca ako navrhovateľ návrh na začatie konania, v ktorom sa od Sťažovateľky domáhal vypratania 3-izbového bytu na ... v B. (opätovne namietal existenciu práva na náhradný byt). Konanie bolo vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 241/2009...

Sťažovateľka sa z obavy pred svojpomocou odporcu domáhala ochrany na súde, ktorý ani neprejednal jej návrh, ale neskorší návrh odporcu súd prejednal a rozhodol.

Vzhľadom na skutočnosť, že vyššie uvedené konania sa týkali tých istých účastníkov a navzájom skutkovo súviseli, z dôvodu hospodárnosti konania Sťažovateľka podaním zo dňa 19-10-2009 žiadala, aby Okresný súd Bratislava IV, vydal uznesenie, ktorým spojí veci vedené na Okresnom súde Bratislava IV, a teda aby súd spojil konanie vedené pod sp. zn. 11 C 56/2009 s konaním 25 C 241/2009, v ktorom bude pokračovať v konaní.

Konajúci súd uznesením č. k. 11 C 56/2009-41 zo dňa 07-01-2010 nespojil konania vedené pod sp. zn. 11 C 56/2009 a sp. zn. 25 C 241/2009, naopak rozhodol, že konanie vedené pod sp. zn. 11 C 56/2009 prerušuje do právoplatne skončeného konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 241/2009. Proti uzneseniu o nespojení vecí navrhovateľka podala odvolanie. Krajský súd vo veci rozhodol uznesením č. k. 4 Co 178/2010-48 zo dňa 29-09-2010 tak, že potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa prerušenia konania, a zároveň odmietol odvolanie navrhovateľky v časti týkajúcej sa nespojenia vecí...

Napokon Okresný súd Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 241/2009 vydal dňa 29-11-2010 rozsudok č. k. 25 C 241/2009-101, ktorým rozhodol.

Odporkyňa (Sťažovateľka) je povinná vypratať trojizbový byt č. ... nachádzajúci sa na prízemí na ... v B. v lehote 15 dní po zabezpečení primeraného náhradného bytu.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Dňa 14-12-2011 Sťažovateľka podala proti vyššie uvedenému rozsudku odvolanie v časti rozhodnutia o trovách konania. Krajský súd v Bratislave Uznesením č. k. 3 Co 89/2011-118 zo dňa 31-03-2011 rozsudok Okresného súdu Bratislava IV

č. k. 25 C 241/2009-101 zo dňa 29-11-2011 v napadnutej časti potvrdil a Sťažovateľke nepriznal náhradu trov odvolacieho konania...

... nakoľko konanie o vypratanie bytu vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 241/2009 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 3 Co 89/2011 bolo právoplatne skončené, Sťažovateľka podaním zo dňa 24-06-2011 vzala návrh na začatie konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 56/2009 v celom rozsahu späť, a zároveň žiadala priznať náhradu trov konania z dôvodu, že o jej nároku bolo už rozhodnuté v inom konaní (sp. zn. 25 C 241/2009).

Na tomto mieste je ale zároveň nevyhnutné zdôrazniť skutočnosť, že Okresný súd Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 241/2009 rozhodol v súlade s nárokom požadovaným Sťažovateľkou v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 56/2009, kedy Mestskú časť B. zaviazal na poskytnutie primeranej bytovej náhrady v prospech Sťažovateľky. Z uvedeného vyplýva, že návrh na začatie konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 56/2009 bol Sťažovateľkou podaný dôvodne.“

Okresný súd napadnutým rozhodnutím konanie zastavil, pričom sťažovateľke zároveň priznal vrátenie súdneho poplatku v sume 92,87 € a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu okresného súdu v časti týkajúcej sa trov konania odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9 Co 2/2012-71 z 31. januára 2012 tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti týkajúcej sa trov konania potvrdil.

Sťažovateľka tvrdí, že „rozhodnutím Okresného súdu Bratislava IV č. k. 11 C 56/2009-59 zo dňa 25-10-2011 a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 2/2012-71 zo dňa 31-01-2012 boli porušené základné práva Sťažovateľky v zmysle Ústavy Slovenskej republiky... a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd..., najmä právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. (1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Vo vzťahu k namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu sťažovateľka svoje námietky konkretizuje takto:

„Je zrejmé, že Sťažovateľka ad absurdum mala v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 56/2009 úspech, nakoľko konajúci súd rozhodol v súlade s jej návrhom (hoci v inom konaní) a určil povinnosť vypratať byt na ... v B., a zároveň rozhodol o povinnosti odporcu zabezpečiť Sťažovateľke primeraný náhradný byt.

Zároveň zdôrazňujeme skutočnosť, že Sťažovateľka bola nútená vziať návrh na začatie konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 56/2009 späť, nakoľko v konaní na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 241/2009 súd rozhodol o rovnakom nároku, čo spôsobilo vznik zákonnej prekážky začatej veci.

Konajúce súdy (prvostupňový i odvolací súd) sa v odôvodneniach svojich rozhodnutí vôbec nezaoberali skutočnosťou, že Sťažovateľka sa domáhala ochrany svojich práv (zabezpečenia primeranej bytovej náhrady) takmer o pol roka skôr ako Mestská časť B. Napriek tomu súdy rozhodli skôr o návrhu Mestskej časti B. na vypratanie nehnuteľnosti. Je namieste domnievať sa, že v prípade, ak by súdy rozhodli skôr v konaní iniciovanom Sťažovateľkou, Sťažovateľke by bol priznaný nárok na náhradu trov konania.

Konajúce súdy sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania rovnako nezaoberali skutočnosťou, že Sťažovateľka v rámci hospodárnosti konania navrhla spojiť konania vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 241/2009 a konanie vedené pod sp. zn. 11 C 56/2009. Nakoľko ale konajúci súd návrhu nevyhovel, Sťažovateľke bez jej zavinenia vznikli ďalšie trovy konania.

S vyššie uvedenými skutočnosťami sa najmä odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom nevyporiadal, čo má za následok zásah do ústavou garantovaného práva Sťažovateľky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je obsahom práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. (1) Ústavy SR a čl. 6 ods. (1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Rozhodnutím Okresného súdu Bratislava IV, v právnej veci navrhovateľa: Mgr. V. V. proti odporcovi: Mestská časť B. o splnenie povinnosti zabezpečiť náhradný byt uznesením č. k. 11 C 56/2009-59 zo dňa 25-10-2011 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, v právnej veci navrhovateľa: Mgr. V. V. proti odporcovi: Mestská časť B. o splnenie povinnosti zabezpečiť náhradný byt uznesením č. k. 9 Co 2/2012-71 zo dňa 31-01-2012 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Uznesenie Okresného súdu Bratislava IV, v právnej veci navrhovateľa: Mgr. V. V. proti odporcovi: Mestská časť B. o splnenie povinnosti zabezpečiť náhradný byt č. k. 11 C 56/2009-59 zo dňa 25-10-2011 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

4. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, v právnej veci navrhovateľa: Mgr. V. V. proti odporcovi: Mestská časť B. o splnenie povinnosti zabezpečiť náhradný byt č. k. 9 Co 2/2012-71 zo dňa 31-01-2012 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 500,00 €, ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný jej vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 500,00 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný jej vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava IV a Krajský súd v Bratislave sú povinní uhradiť Mgr. V. V. ako Sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 269,58 € (2 úkony právnej služby á 127,16 € (1/6 výpočtového základu) + režijný paušál 7,63 €) na účet právneho zástupcu JUDr. L. P. V. vedený v spoločnosti, a. s. číslo účtu ...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd sťažnosť v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného

súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označila za porušovateľa svojich práv (napr. m. m. I. ÚS 178/09, IV. ÚS 428/09).

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že petit je právnym základom na jeho rozhodnutie, a preto musí byť dostatočne určitý a zrozumiteľný, a to zvlášť vtedy, ak je sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. V danom prípade je petit navrhovaný sťažovateľkou nepochybne dostatočne určitý a zrozumiteľný a je z neho zrejmé, že sa ním domáha, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením okresného súdu č. k. 11 C 56/2009-59 z 25. októbra 2011 a uznesením krajského súdu sp. zn. 9 Co 2/2012-71 z 31. januára 2012 došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy (sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že *„utrpela materiálnu ujmu, nakoľko napriek tomu, že svojho práva sa úspešne domohla, súd jej nepriznal nárok na náhradu trov konania“*, pozn.).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 11 C 56/2009-59 z 25. októbra 2011

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľka môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto

sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je tak vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej základného práva napadnutým uznesením okresného súdu. Ochrany svojho základného práva sa sťažovateľka mohla domáhať a aj sa domáhala podaním odvolania proti nemu, pričom o jej odvolaní bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu (v časti týkajúcej sa výroku o trovách konania), odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 2/2012-71 z 31. januára 2012

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (napr. II. ÚS 71/04). Spôsob výkonu tejto právomoci všeobecných súdov ustanovuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinný od 1. júla 2004.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka iniciovala konanie o určenie čiastočnej neplatnosti výpovede z nájmu bytu z procesnej opatrnosti s cieľom domôcť sa právnej ochrany, aby žalovaná uznala jej právo užívať služobný byt po smrti manžela a jej právo nevystáňovať sa z bytu, pokiaľ jej žalovaná nezabezpečí primeraný náhradný byt. Domáhala sa tak odstránenia stavu právnej neistoty, ktorú jej spôsobila žalovaná tým, že ju opakovane vyzývala na vypratanie bytu po tom, ako sama oznámila úmrtie manžela. To, že sťažovateľke prináleží primeraný náhradný byt, napokon potvrdil aj vo veci konajúci okresný súd vo svojom rozsudku sp. zn. 25 C 241/2009, ktorým rozhodol v súlade s tým, čo sťažovateľka požadovala. Keďže však okresný súd rozhodol skôr o návrhu žalovanej, než o návrhu sťažovateľky, sťažovateľka následne svoj návrh vedený pod sp. zn. 11 C 56/2009 vzala späť, pretože rozhodnutím o návrhu žalovanej vznikla zákonná prekážka začatej veci. V nadväznosti na uvedené okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 56/2009 z 25. októbra 2011 zastavil konanie o návrhu sťažovateľky, ktorým sa domáhala uloženia povinnosti žalovanej zabezpečiť jej primeraný náhradný byt za byt, z nájmu ktorého dostala výpoveď, a zároveň jej priznal vrátenie súdneho poplatku v sume 92,87 € (sťažovateľka uhradila súdny poplatok 99,50 €, ktorý okresný súd krátil o 6,63 €, pozn.).

V okolnostiach prípadu materiálna ujma podľa sťažovateľky spočíva v nepriznaní jej nároku na náhradu trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia v sume 553,11 €, napriek tomu, že sa svojho práva úspešne domohla. Krajský súd ako odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v sťažovateľkou napadnutej časti týkajúcej sa výroku o trovách konania potvrdil.

Nepriznanie nároku na náhradu trov konania (spočívajúcich len v trovách právneho zastúpenia, pretože sťažovateľke okresný súd priznal vrátenie súdneho poplatku, pozn.) samo osebe nezakladá dôvod na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, a to preto, že ide o vec, ktorá z vecného hľadiska (hľadiska *ratione materiae*) patrí pod ochranu garantovanú prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy, a nie prostredníctvom čl. 46 ods. 3 ústavy. Táto skutočnosť by pri prísne formalistickom posúdení sťažnosti mohla aj bez vecného posúdenia zakladať dôvod na jej odmietnutie v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z dôvodu zjavnej

neopodstatnenosti. Napriek tomu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti posudzoval aj vecnú opodstatnenosť námietok sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, t. j. preskúmal, či napadnuté uznesenie krajského súdu je udržateľné z hľadiska princípov spravodlivého súdneho konania (procesu), teda z hľadiska potenciálneho porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Sťažovateľka namieta nesprávne rozhodnutie o trovách, a to z dôvodu, že podľa nej okresný súd aj krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovali ústavne nekonformným spôsobom a arbitrárne, keď neaplikovali na jej vec ustanovenie § 146 ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa výroku o trovách konania, pričom v jeho odôvodnení najmä uviedol:

„Odvolací súd preskúmal vec v napadnutom rozsahu (t. j. vo výroku o trovách konania), podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a zistil, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech.

Podľa § 146 ods. 2 O. s. p. ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Keď súd zastavuje konanie, musí sa pri rozhodovaní o trovách konania zaoberať otázkou, či niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie muselo byť zastavené. Zavinenie pritom posudzuje čisto z procesného hľadiska (t. j. podľa procesného výsledku). Nárok na náhradu trov konania teda musí mať oporu v ustanoveniach procesného práva, a nie hmotného. V tých prípadoch, kedy zastavenie konania zaviniť účastník, súd prizná ostatným účastníkom (druhej strane) náhradu trov konania, ktoré účelne vynaložili na uplatnenie alebo bránenie svojho práva.

Ustanovenie § 146 ods. 2 O. s. p. vyžaduje zodpovednosť za zavinenie toho účastníka, ktorého procesný úkon mal za následok zastavenie konania, pričom druhá veta tohto ustanovenia je výnimkou z použitia § 146 ods. 2 vety prvej.

Ak je dôvodom zastavenia konania späťvzatie návrhu, platí, že navrhovateľ nezaviniť zastavenie konania, ak vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, pre správanie odporcu; je tomu tak napr. vtedy, keď odporca po začatí konania zaplatil navrhovateľovi uplatňovanú pohľadávku alebo s ním uzavrel dohodu a pod. Znamená to, že ak má správanie, ktoré spôsobilo zastavenie konania, ísť na ťarchu odporcu (ako navrhuje navrhovateľka), musí ísť z procesného hľadiska o takú situáciu, kedy sa odporca zachová v intenciách žalobného návrhu (petitu), t. j. nastane situácia, kedy bola požiadavka navrhovateľa splnená

neskorším správaním sa (konaním) odporcu, bez toho, aby súd v prejednávanej právnej veci rozhodol meritórne. V takýchto prípadoch má navrhovateľ právo, aby mu odporca nahradil trovy, ktoré účelne vynaložil na uplatňovanie svojho práva.

V danej veci súd prvého stupňa zastavil konanie na základe späťvzatia návrhu navrhovateľkou voči odporcovi po tom, ako v inom konaní (s rovnakými účastníkmi konania avšak v opačnom procesnom postavení o takmer identickom žalobnom návrhu) pod sp. zn. 25 C 241/2009 rozhodol o jej povinnosti vypratať označený byt po tom, ako jej odporca zabezpečí primeraný náhradný byt. Z hľadiska rozhodovania o trovách konania to znamená, že v tomto konaní - pod sp. zn. 11 C 56/2009 - nedošlo k správaniu odporcu v intenciách žalobného návrhu navrhovateľky (k takému konaniu za čiastočne iných okolností došlo, avšak v inom súdnom konaní, pod sp. zn. 25 C 241/2009). Pre rozhodovanie o trovách konania (v konaní sp. zn. 11 C 56/2009) je však irelevantné, že v inom konaní (hoci takmer identickom) rozhodol súd (aj) v zmysle požiadavky navrhovateľky. Za tejto situácie teda neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p., tak ako to v odvolaní navrhovala navrhovateľka. Súd prvého stupňa preto rozhodol správne, keď pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ust. § 146 ods. 2 prvej vety O. s. p., avšak odporcovi nepriznal náhradu trov konania z dôvodu, že si náhradu trov neuplatnil (§ 151 ods. 1 O. s. p.).“

Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu

napadnutého výroku o trovách konania uchyluje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). Vo veci sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu o takýto výnimočný prípad nejde. Sťažovateľkou namietané pochybenie všeobecného súdu nedosahuje podľa názoru ústavného súdu takú intenzitu, že by na jeho základe bolo možné spochybníť ústavnú regulárnosť napadnutého súdneho konania. Ústavný súd navyše pri posudzovaní námietok sťažovateľky vychádzal aj z princípu minimalizácie zásahov do právoplatných rozhodnutí iných orgánov verejnej moci (napr. IV. ÚS 303/04, I. ÚS 55/2011), ktorým sa vo svojej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi.

Ústavný súd považuje napadnuté uznesenie krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatoval, že krajský súd ho primeraným spôsobom odôvodnil, pričom v ňom obsiahnutý výklad a aplikáciu príslušných právnych noriem nemožno hodnotiť ako arbitrárne, t. j. také, ktoré by predstavovali popretie ich podstaty a zmyslu.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (II. ÚS 44/03, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Krajský súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka v tomto konaní (o nároku na náhradu trov konania) dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktorý stručne a jasne objasní skutkový

a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože napadnuté uznesenie nevykazuje znaky arbitrárnosti a jeho vydaniu predchádzal postup, v ktorom boli rešpektované princípy spravodlivého procesu, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný takýto postup a hodnotenia nahrádzať (podobne aj m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá ani dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Ústavný súd nezistil, že by napadnuté uznesenie krajského súdu vykazovalo z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by zakladali dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2012